

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ФАКУЛЬТЕТІ

ШЕТ ТІЛІ КАФЕДРАСЫ

Қазақстан тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған
«АЗИЯ ЕЛДЕРІНДЕГІ ШЕТ ТІЛДЕРІ:
ОҚЫТУ ТӘЖІРИБЕСІ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯСЫ»
атты халықаралық онлайн ғылыми-практикалық
конференцияның материалдарының жинағы

26 қараша, 2021 ж.

Collection of articles of the International
online scientific and practical conference
"FOREIGN LANGUAGES IN ASIAN COUNTRIES:
TEACHING EXPERIENCE AND INNOVATION"
dedicated to the 30th anniversary of Kazakhstan's Independence

November 26, 2021

Сборник материалов Международной
научно-практической онлайн-конференции
«ИНОСТРАННЫЕ ЯЗЫКИ В СТРАНАХ АЗИИ:
ОПЫТ ПРЕПОДАВАНИЯ И ИННОВАЦИИ»,
посвященной 30-летию независимости Республики Казахстан

26 ноября 2021 г.

INNOVATION

Нур-Султан
2022

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

**Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ФАКУЛЬТЕТІ**

ШЕТЕЛ ТІЛДЕРІ КАФЕДРАСЫ

**Қазақстан тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған
«Азия елдеріндегі шет тілдері: оқыту тәжірибесі және инновациясы» атты
халықаралық онлайн ғылыми-практикалық конференцияның
материалдарының жинағы
26 қараша, 2021 ж.**

**Collection of articles of the International online scientific and practical
conference "Foreign Languages in Asian Countries:
Teaching Experience and Innovation"
dedicated to the 30th anniversary of Kazakhstan's Independence
November 26, 2021**

**Сборник материалов Международной научно-практической
онлайн-конференции «Иностранные языки в странах Азии: опыт
преподавания и инновации», посвященной 30-летию независимости
Республики Казахстан
26 ноября 2021 г.**

@Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2021

Нұр-Сұлтан, 2022

ӘОЖ 80/81
КБЖ 81.2
А30

Редакция алқасы:

Төраға – Қосыбаев М.М., PhD, Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ халықаралық қатынастар факультетінің деканы
Жауапты редактор – Мейрамбекова Л.К., PhD, Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ халықаралық қатынастар факультетінің шетел тілдері кафедрасының меңгерушісі
Ғылыми редакторлар – Бейсембаева С.Т., ф.ғ.к.,
Есенғалиева А.М., п.ғ.к.
Техникалық редакторлар – Милованова Н.В., магистр;
Кулахметова Ж.Т., магистр

«Азия елдеріндегі шет тілдері: оқыту тәжірибесі және инновациясы»
Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ халықаралық ғылыми-тәжірибелік онлайн-конференциясының материалдары (26 қараша 2021 жыл). – Нұр-Сұлтан: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, 2022. – 299 б.

ISBN 978-601-337-620-2

Жинаққа «Азия елдерінде шет тілдерін оқыту: тәжірибесі мен инновациясы» халықаралық ғылыми-тәжірибелік онлайн конференцияның материалдары енді. Конференцияға Ресей Федерациясы, Франция, Испания, Түркия, Әзірбайжан, Қырғызстан және Қазақстан білім берудегі саласының мамандары қатысты.

Жинақта білім беру ісінің өзекті мәселелері, осы заманғы озық технологияларды меңгеру мен оны оқыту ісінде қолданудың тиімді әдістері, кредиттік оқыту жүйесінің теориясы мен әдістемелік негіздері, педагогикалық қызметтің теориясы мен практикасы, халықаралық білім беру технологияларын тиімді пайдаланудың әдіс-тәсілдері кең көлемде қамтылған.

Конференция материалдары профессор-оқытушылар құрамына, ЖОО-ның білім алушыларына, сонымен қатар қалың көпшілікке арналған.

ISBN 978-601-337-620-2

ӘОЖ 80/81
КБЖ 81.2

ӘОЖ: 372.881.111.1

АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ СӨЗДІКТІ МЕНГЕРТУ ҮДЕРІСІНДЕ МОБИЛЬДІ ҚОСЫМШАЛАРДЫ ЕНГІЗУ ТӘСІЛДЕРІ

Алиуллаева Әйгерім Жақсыбекқызы

aigerimaliulla@gmail.com

магистрант

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Әбілқайырова Гүлнар Қадырқанқызы

ШҚО, Қызылбұлақ орта мектебінің директоры

Кіріспе

Құрылғылар қолдайтын бүкіл әлемдегі жаңа технологиялар қарқынды дамып келеді, сонымен қатар сымсыз байланыс технологиясы бұл мәселеде ерекшелік емес. Шығындылығы жоғары ұялы телефондар адам өмірінің барлық саласында қолданылатындықтан, бұл сымсыз есептеу құрылғысы жақын арада әр елдің барлық қалалары мен ауылдық жерлерінде қол жетімді болады деп күтілуде. Осылайша, мұндай арзан және күрделі құрылғыға кең қол жетімділік электронды оқытудың ландшафтын айтарлықтай өзгертті. Шын мәнінде, мобильді оқытуды электронды оқытудың келесі буыны ретінде қарастыруға болады[7,8]. Мобильді құрылғылар қолданыстағы оқу құрылғыларын алмастырмайды, бірақ олар жаңа мүмкіндіктері бар жаңа ортада білім алуға қосымша ретінде қызмет етеді, бірақ барлық оқу материалдары мен іс-шаралар мобильді құрылғыларға жарамайды[1]. Мобильді оқыту оның өздігінен, бейресми, жеке және қарапайым болуы мүмкін екендігімен сипатталады. Бұл оқыту жұмыс уақытының ұлғаюы нәтижесінде адамдар бос уақыттың жетіспеушілігіне тап болған кезде күшейеді. Мұндай ортада бос емес адамдар сабаққа негізделген дәстүрлі курстарға уақытты ысырап етудің орнына, жаңа материалдарды үйрену үшін көбіне портативті құрылғыларды пайдаланады.

Оқу ортасында мобильді құрылғыларды пайдалануда маңызды рөл атқаратын бірнеше факторлар бар. Ұялы телефонның физикалық сипаттамалары, мысалы, оның мөлшері мен салмағы, сенсорлық тақтамен теңестірілген пернетақтамен енгізу және шығару мүмкіндіктері, сондай-ақ экран өлшемі мен дыбыстық функциялары осыған байланысты бағалануы керек кейбір факторлар болып табылады. Оқушының дағдылары және оның алдыңғы білімі мен оқу тәжірибесі, сондай-ақ оқушының ұялы телефон арқылы оқуға деген көзқарасы осы тапсырмалар үшін мобильді құрылғыларды таңдауда шешуші рөл атқарады [3].

Бұл мақалада біз мобильді технологияны қолдана отырып оқытудың тиімді тәсілдерін, студентті оқытуда оқытушының нақты қарым-қатынасынан (m-learning) мобильді оқыту көмегімен қарым-қатынасқа көшу зерттеледі. Мобильді

ортада шет тілін үйрену мүмкіндіктері мобильді құрылғылар арқылы оқытудың кейбір мысалдарымен көрсетіледі. Мұнда ағылшын тілін шет тілі ретінде үйрену кезінде ұялы телефондарды қолданудың артықшылықтарын көрсетуге әрекет жасалады.

Мобильді құрылғылар арқылы тілді оқыту (MALL)

Мобильді құрылғылар алғаш рет 1973 жылы ойлап табылған кезде, ешкім оларды күнделікті өмірдің маңызды бөлігі болады деп ойламады. Ұялы телефондар біздің өміріміздің маңызды бөлігіне айналғаннан кейін, барлығы тілдік тапсырмаларды үйрену кезінде оларды қолдану қажеттілігін сезінді.

Қазіргі уақытта барлық жерде қолданылатын планшеттер, телефондар және басқа да портативті құрылғылар сияқты мобильді құрылғылар дауыстық қоңыраудан бастап қысқа хабарлама жіберуге, видео чатқа, аудио тыңдауға, интернет желісіне кіруге, сатып алуға дейін қолдануға болады. Осы артықшылықтардан басқа, мобильді құрылғылар тілдерді үйретуге және үйренуге арналған құрал ретінде көбірек қолданылады және барлық пайдаланушылар, оқытушылар да, студенттер де білімді мүмкіндігінше жан-жақты ету үшін осы ортаға бейімделеді. Сонымен қатар, Интернеттің пайда болуы әлемнің түкпір-түкпірінен білім алу үшін ашық және қашықтықтан оқыту құралдарын ұсынды. Қысқа мерзім ішінде Қашықтықтан оқытудың сәйкестігі қашықтағы мобильді құрылғылардың білім беру үшін өте тиімді ресурстармен қамтамасыз етілуіне әкелді. Осылайша, көптеген зерттеушілер мобильді құрылғыларды оқу мен оқыту үшін бай ресурсқа айналдыруға тырысты. Шын мәнінде, білім беру мәселелерін ұялы телефон арқылы шешу қиынға соқты [4].

Мобильді құрылғылар арқылы тілді оқыту (MALL) тілдерді үйренуде мобильді технологияларды қолданумен айналысады. Студенттерге әрдайым шет тілін сыныпта үйренудің қажеті жоқ. Олар оны мобильді құрылғылар арқылы қалаған кезде және қай жерде болса да меңгере алады. Ағылшын тілін үйрену кәсіби жетістіктің негізгі факторы және көптеген елдерде білім алудың өлшемі болып саналатындықтан, бұл технология ағылшын тілін үйренуге ыңғайлы жағдай жасайды, осы технология оқушылардың үлгерімін арттыруға және оқу қажеттіліктерін саралауға бағытталған білім беру саласындағы стратегиялық мақсаттардың бірі.

Мобильді оқыту, артықшылықтары мен кемшіліктері

Барлық заманауи коммуникациялық гаджеттермен қоршаған ортада, ұялы телефондар, тіпті электрондық поштадан немесе чаттан да мықты ең тиімді байланыс құралы болып табылады, өйткені олар техникалық шектеулерге қарамастан білім беру гаджеті ретінде жұмыс істей алады. Осы оқу құралының негізінде оқушы өзінің танымдық жағдайына сүйене отырып, оқу процесін және өз кеңістігіндегі прогресті бақылайды.

Мобильді құрылғылардың екі негізгі сипаттамасы – қолайлылық және қосылу мүмкіндігі. Байланыс тұрғысынан мобильді жүйенің дизайны барлық жерде оқу материалдарына қол жеткізу үшін құрылғының сымсыз желісі арқылы жаттығу платформасына байланыса және қосыла алатындай болу керек.

Қолайлылық студенттерге мобильді құрылғы арқылы қозғалуға және оқу материалдарын алуға мүмкіндік береді [2].

Нарықтың кең таралуы ұялы телефонның танымалдылығының артуына әкелді және бұл білім беру мазмұнында студенттерге арналған құралдар мен бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы мұғалімдердің қажеттіліктері мен үміттерін қанағаттандырады. Сондай-ақ, портативті компьютерлер сияқты басқа сымсыз құрылғылармен салыстырғанда ұялы телефондар салыстырмалы түрде арзан және интернет-шолғыштың функционалдығына ие. Арзан құрылғылар тіпті жағдайы төмен аудандарда да қол жетімді және электрондық пошта немесе қысқа хабарлама мүмкіндіктерінің арқасында ұялы телефондардан ақпаратты оқытушылар мен студенттер арасында еш қиындықсыз жіберуге болады.

Мобильді оқыту кейбір артықшылықтарға ие болғанымен,оның кішкентай экран, осындай экранда оқу қиындықтары, деректерді сақтау және көпбейінді медиа шектеулері және тағы да басқа шектеулері бар. Әр түрлі ұялы телефондар білім беру мақсатына арналмаған. Атап айтқанда, бұл студенттер үшін қиын, өйткені мұғалімнің мәселесі – оларды осы тапсырмаға қосымша ретінде пайдалану. Бұл ішінара осындай құрылғылардың өзіндік дизайнымен, ал ішінара дамыған ұялы телефондардың болмауымен байланысты. Алайда, белгілі бір оқу міндеттеріне сәйкес келетін құрылғылар көптеген студенттер үшін тым қымбат. Сонымен, мұғалімдер студенттердің құралдарымен таныс болуы керек, содан кейін ресурстарды таңдауға немесе бейімдеуге болады [5].

Мобильді оқыту мысалдары

Сымсыз байланыс технологиялары GPS навигациясы, сымсыз бақылау жүйелері және тілдік дағдыларды қоса алғанда,оқу материалдары сияқты көптеген салаларда қолданылады.Мобильді оқытуды сыныпта да, одан тыс жерлерде де жүргізуге болады.Бірінші жағдайда, тиісті бағдарламалық жасақтамасы бар ұялы телефондар шағын топтарда бірлесіп оқытуда өте тиімді. Оқытудың бұл түрі мұндай құрылғылардың ұтқырлығымен ешқандай байланысы болмаса да, студенттерге тығыз қарым-қатынаста болуға және өзара сұхбат құруға және ұялы телефондардағы оқу іс-шараларын жобалау ерекшелігіне байланысты олардың топ мүшелері арасында шешім қабылдауға мүмкіндік береді. Оқушылар мен олардың физикалық қозғалысы арасындағы өзара әрекеттесудің бұл түрлеріне жұмыс үстелін немесе портативті компьютерлерді пайдалану арқылы қол жеткізу екіталай.

Мобильді оқыту технологиясы сабақтан тыс уақытта тиімді болғандықтан,мұндай іс-шаралар шындықпен және әлемдік практикамен тікелей байланысты болуды үйренуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, сабақтан тыс уақытта ұялы телефон арқылы сабақ беру пайдалы,өйткені ол студенттің бос уақытын тиімді пайдалануға мүмкіндік береді; тіпті студенттер өздерінің оқу дағдыларын жетілдіре алады [6].

Сонымен қатар, тіл үйренудің әртүрлі аспектілері үшін сымсыз технологияны қолдану туралы көптеген зерттеулер мен әзірлемелер бар. Бұл мақалада ағылшын тілін шет тілі ретінде үйрену кезінде ұялы телефондарды

қолданудың артықшылықтарын көрсетуге тырысады. Мобильді технологияларға негізделген тілді оқыту салалары алуан түрлі, олардың ішінде ең көп тарағандары сөздік қор, естуді түсіну, грамматика, фонетика, оқуды түсіну және т. б.

Интернетте ұсынылған ақпаратқа сүйене отырып[4], сондай-ақ қолданыстағы мобильді қосымшаларды талдау негізінде олардың кейбіреулері ағылшын тілін үйренуге бағытталған.

1. Learn English Elementary Apps - бұл ағылшын тілін үйренушілерге арналған подкасттар жиынтығы, оларды ұялы телефондарға оңай жүктеуге және қолдануға болады. Әр эпизод 20 минутқа созылады және көрермендерге арналған сұрақтарды қамтиды. Түсінуге ыңғайлы болу үшін жүгіртпе жолы қарастырылған.
2. WORDSHAKE. Шектеулі уақыт ішінде ұсынылған әріптерден мүмкіндігінше көп сөз жазуды ұсынатын интерактивті ойын. Сөз неғұрлым ұзақ болса, оқушы соғұрлым көп ұпай жинайды.
3. JOHNNY GRAMMAR'S QUIZMASTER. Виртуалды сарапшының сұрақтарына жауап беру арқылы ағылшын тілін меңгеру деңгейін тестілеу. 3 деңгей грамматикалық сұрақтар, жүздеген сөздік сұрақтар және ағылшын тіліндегі ең көп кездесетін 1000 емле қателеріне арналған тест ұсынылады.
4. Learning English With The New York Times. Есту қабілетін, оқу дағдыларын жақсартқысы келетіндерге және сөздік қорын кеңейткісі келетіндерге арналған қосымша. Студенттерге газет материалдары, белгілі немесе тарихи маңызды мақалалар негізінде 12 сабақ ұсынылады.
5. LangBook = сөздіктер + тесттер. Қосымшада ағылшын тіліндегі сөздіктер мен тесттер бар. Оны дәстүрлі аударма үшін де, оқу үшін де қолдануға болады.
6. LinguaLeo. Оқытудың 4 түрін ұсынатын сөздерді жаттауға арналған қосымша, олар: сөздерді аудару, аударма-сөз, сөз құрастырушы, тыңдау. Қосымша сіз сөздерді үйренуге, оқуға, мәтіндерді тыңдауға, кроссвордтарды шешуге болатын сайтпен біріктірілген. Тіл үйренушінің сайтта білетін барлық сөздері мобильді нұсқада қол жетімді болады.

Қорытынды

Қазіргі мобильді технологияның жылдамдығы өсіп, өмірдің барлық салаларына енуде, сондықтан бұл технология білімнің әртүрлі аспектілерін зерттеуде маңызды рөл атқарады. Қазіргі уақытта оқытушының жетекшілігімен оқытудан студенттердің жетекшілігімен оқытуға айқын көшу байқалады. Мобильді оқыту студенттерге технологияны қолдану бұрынғыға қарағанда тиімді және қызықты екенін сезінуге мүмкіндік берді.

Осылайша, сенімді оқу ортасын одан әрі жақсарту қажет, сондықтан әлі көп жұмыс істеу керек және көптеген ақпаратты ашу керек. Кейбір тілдік дағдылар, мысалы, сөйлеу және тыңдау дағдылары, мобильді құрылғылар негізіндегі іс-шаралар секілді бағдарламаларды аппараттық қолдаудың

кемшіліктеріне байланысты одан әрі жетілдіруді қажет етеді. Бұл оқыту технологиясы көптеген қиындықтарға кезігеді, бірақ оның барлық проблемаларына қарамастан, ол тілді үйренуге жақсы жағдай жасау үшін қарқынды түрде өсуде.

Мобильді оқыту технологиясы сыныптан мұғалімге аз қол жетімді немесе мүлде қолжетімсіздікпен шыққанына қарамастан, оқу процесіне мұғалімнің жетекшілігінсіз немесе нұсқауынсыз қол жеткізу мүмкін емес. Сонымен бірге, шет тілін үйренуге деген сұраныс артып келеді, ал адамдардың сыныпта, дәстүрлі тіл курстарында сабақ алу уақыты қысқарады дегенді білдіреді. Бірақ бос емес пайдаланушылар үшін шет тілін мобильді оқыту яғни MALL арқылы үйрену қажеттілігі артып келеді. Басқаша айтқанда, мобильді оқыту уақыт пен орын тұрғысынан тілдік кедергілерді жеңудің тамаша шешімі деп санауға болады.

MALL негізіндегі әдістер бойынша қосымша зерттеулер мен эксперименттер әртүрлі ерекшеліктері бар түрлі тілдерде жүргізілуі керек. Мысалы, көптілділіктің өзін қоса алғанда, аудармалары бар және мазмұндық негіздегі қазақ және орыс тілдері. Нәтижесінде, бұл құрылғылардың қолданылу аясын бұрынғыға қарағанда үлкенірек ете отырып, мобильді құрылғылар әртүрлі бағыттардағы тілдерге неғұрлым үйлесімді болатындай етіп жасалуы керек.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Gay, G.; M. Stefanone, M. Grace-Martin, & H. Hembrooke. (2001) “The effects of wireless computing in collaborative learning environments”. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 13(2), pp. 257-276
2. Huang, C. and P. Sun. (2010) “Using mobile technologies to support mobile multimedia English listening exercises in daily life”. In: *The International Conference on Computer and Network Technologies in Education (CNTE 2010)*, At: cnte2010.cs.nhcue.edu.tw/
3. Koole. M. (2009). “A model for framing mobile learning” . In M. Ally (Ed.), *Mobile learning: Transforming the delivery of education & training*, pp. 25–47. Athabasca: AU Press.
4. Kukulska-Hulme A. and L. Shield. (2008). “An Overview of Mobile Assisted Language Learning: Can Mobile Devices Support Collaborative Practice in Speaking and listening?” portal.acm.org/citation.cfm?id=1520087, accessed Jul. 2009.
5. Kukulska-Hulme, A. & J.Traxler. (Eds.). “Mobile learning: A handbook for educators and trainers”. London: Routledge, 2005.
6. Kukulska-Hulme. A. (2009). “Will mobile learning change language learning?” *ReCALL* 21(2), pp. 157-165.
7. Sharples. M. (2000). “The design of personal mobile technologies for lifelong learning”. *Computers & Education*, 34(3-4), pp. 177-193.